

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 327/2018-33

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 28. novembra 2018 v senáte zloženom z predsedu Rudolfa Tkáčika, zo sudkyne Jany Baricovej a sudcu Mojmíra Mamojku v konaní o sťažnosti [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej advokátom Mgr. Róbertom Kučerom, Veľká okružná 39, Žilina, vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 97/2008 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 97/2008 porušené boli.

2. Okresnému súdu Žilina prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 97/2008 konal bez zbytočných prietahov.

3. [REDAKOVANÉ] priznáva finančné zadost'učinenie v sume 1 000 € (slovom tisíc eur), ktoré je Okresný súd Žilina p o v i n n ý vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Žilina je p o v i n n ý uhradiť [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 390,50 € (slovom tristodeväťdesiat eur a päťdesiat centov) na účet jej právneho zástupcu Mgr. Róberta Kučeru, Veľká Okružná 39, Žilina, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. III. ÚS 327/2018 zo 4. septembra 2018 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 97/2008 (ďalej aj „namietané konanie“).

2. Z obsahu sťažnosti, ako aj zo spisu, ktorý si ústavný súd zapožičal pre účely rozhodovania o ústavnej sťažnosti, vyplýva, že na okresnom súde sa od 29. apríla 2008 vedie konanie o vypořádanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov, v ktorom sťažovateľka vystupuje v procesnom postavení žalovanej. V rámci svojej sťažnosti

sťažovateľka podrobne popísala postup okresného súdu v jej veci. Za jeden z podstatných momentov označila skutočnosť, že okresný súd 5. apríla 2017, teda takmer po 9 rokoch od podania žaloby, rozhodol vo veci rozsudkom č. k. 4 C 97/2008-923 (ďalej len „rozsudok“). Proti označenému rozsudku sa sťažovateľka 27. apríla 2017 odvolala. Keďže zistila, že odvolanie nebolo postúpené Krajskému súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) na účel rozhodnutia o jej opravnom prostriedku, podala okresnému súdu 9. februára 2018 sťažnosť na prieťahy v konaní, ktorá bola jeho podpredsedníčkou vyhodnotená ako opodstatnená (vyjadrenie k sťažnosti sp. zn. 1 SprS 68/2018 z 5. marca 2018). Dňa 20. marca 2018 bolo sťažovateľke doručené vyjadrenie žalobcu k jej odvolaniu, z ktorého vyplynulo, že odvolanie bolo žalobcovi doručené až 5. marca 2018, teda až po 11 mesiacoch od jeho podania. K vyjadreniu žalobcu sa sťažovateľka vyjadrila podaním doručeným okresnému súdu 3. apríla 2018. Následne elektronickými prostriedkami žiadala okresný súd o poskytnutie informácie, či bol súdny spis zaslaný odvolaciemu súdu (mail zo 6. júna 2018 a z 21. júna 2018). Okresný súd na obe žiadosti odpovedal obratom, avšak v oboch prípadoch negatívne.

3. Nadväzne sťažovateľka uzatvára, že okresný súd nielen svojou nečinnosťou, ale aj nesprávnou, neefektívnou a nesústredenou činnosťou spôsobil, že namietané konanie nie je ani po viac ako 10 rokoch právoplatne skončené, v dôsledku čoho žije v pretrvávajúcom stave právnej neistoty. Z uvedených dôvodov žiada i o priznanie primeraného finančného zadost'učinenia.

4. Na tomto základe sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom vyslovil, že postupom okresného súdu v namietanom konaní bolo porušené jej základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Zároveň sťažovateľka požaduje, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných prieťahov, priznal jej primerané finančné zadost'učinenie vo výške 5 000 € a náhradu trov právneho zastúpenia.

5. Ústavný súd v okolnostiach danej veci považoval za vhodné doručiť sťažnosť označenému porušovateľovi (okresnému súdu) ešte v prípravnej fáze a zároveň ho požiadal o zaujatie stanoviska k opodstatnenosti sťažnosti. Okresný súd sa k sťažnosti vyjadril podaním sp. zn. 1 SprS 200/2018 z 24. júla 2018, doručeným ústavnému súdu 2. augusta 2018. Zákonná sudkyňa vo svojom stanovisku v podstatnom uviedla, že „... vec bola skutkovo zložitá, čo je zrejme aj z rozsudku súdu prvej inštancie zo dňa 5.4.2017. Pokiaľ medzi niektorými pojednávaniami uplynuli dlhšie lehoty, z predloženej chronológie je zrejme, že aj v čase medzi pojednávaniami sa vo veci priebežne konalo, napr. súdom boli doručované stranám vyjadrenia protistrany, bolo nariadené znalecké dokazovanie a pod. Pojednávania boli odročované aj za účelom mimosúdnej dohody, pričom na oznámenie výsledku mimosúdnych jednaní museli byť strany súdom vyzývané... súd vo veci konal plynulo a jednotlivé úkony súdu na seba nadväzovali. Tieto boli závislé aj od aktivity strán, ktoré nedodržali vždy sudcovské lehoty na podávanie svojich vyjadrení a na tieto museli byť súdom viackrát urgované.“.

6. Nadväzne ústavný súd v súčinnosti s krajským súdom zistil, že spis okresného súdu mu bol spolu s podaným odvolaním doručený 20. júla 2018, veci bola pridelená sp. zn. 11 Co 179/2018. Spisový materiál však musel byť 30. júla 2018 vrátený späť okresnému súdu bez meritórneho rozhodnutia ako predčasne predložený, a to z dôvodu nesprávneho označenia sťažovateľky v záhlaví rozsudku z 5. apríla 2017.

7. Po tom, čo bola sťažnosť sťažovateľky uznesením senátu ústavného súdu zo 4. septembra 2018 prijatá na ďalšie konanie, vyzval ústavný súd predsedu okresného súdu na prípadné doplnenie vyjadrenia k sťažnosti, predloženie spisového materiálu, ako aj o oznámenie, či súhlasí s upustením od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti. Predseda okresného súdu v podaní sp. zn. 1 SprS 200/2018 zo 16. októbra 2018 oznámil, že možnosť doplniť svoje vyjadrenie z 24. júla 2018 nevyužíva, s upustením od ústneho pojednávania súhlasí a spisový materiál nepredkladá z dôvodu, že sa aktuálne nachádza na krajskom súde na účel rozhodnutia o opravnom prostriedku uplatnenom sťažovateľkou proti rozsudku okresného súdu z 5. apríla 2017.

8. Ústavný súd nadväzne zaslal vyjadrenie predsedu okresného súdu právnomu zástupcovi sťažovateľky, ku ktorému mal možnosť sa vyjadriť v lehote 7 dní od jeho doručenia. Právny zástupca sťažovateľky sa k stanovisku okresného súdu vyjadril podaním z 9. novembra 2018 doručeným ústavnému súdu 13. novembra 2018, v rámci ktorého vyjadril súhlas s upustením od ústneho pojednávania a k veci uviedol: *«Sťažovateľka má za to, že postup Okresného súdu Žilina v prejednávanej veci pod sp. zn. 4C797/2008 o vyporiadanie BSM. bol zdĺhavý, neefektívny, na čo podrobne poukázala v chronologickom prehľade úkonov a pojednávani na Okresnom súde Žilina, v časti I. predmetnej sťažnosti. Skutočnosť na ktorú poukazuje Okresný súd Žilina, že sa jednalo o zložitú vec, nemôže „zhojiť“ tak neefektívny postup súdu v predmetnej veci...* **████████████████████** *vo svojom vyjadrení k sťažnosti zo dňa 20.07.2018 poukázala na chronológiu úkonov sťažovateľky pod dátumom 16.07.2015, v ktorom sťažovateľka uviedla, že „postup súdu, v zmysle ktorého mali strany sporu predložiť zostatky splácaných úverov až na pojednávani, bol neefektívny“. V súvislosti s uvedeným zákonná sudkyňa poukázala na to, že uvedený sťažovateľkou namietaný postup súdu nie je v súlade so zásadou kontradiktórnosti. Sťažovateľka súhlasí s argumentáciou zákonnej sudkyne, že je povinnosťou strán sporu predkladať dôkazy a súd túto aktivitu strán nemôže nahrádzať, avšak v tomto konkrétnom prípade sa jednalo o výzvu súdu doručenú dňa 16.07.2015, v zmysle ktorej okresný súd neefektívne a nehospodárne strany vyzval, aby predložili zostatky splácaných úverov až na pojednávani nariadenom na deň 30.09.2015, z akého postupu súdu bolo vopred zrejmé, že dôjde k odročeniu pojednávania za účelom strán sporu vyjadriť sa k zostatkom splácania úverov protistrany a uvedené zohľadniť v záverečných návrhoch. Pokiaľ súd zvolil postup vyzývať strany sporu na predloženie listín, mohol zvážiť konštruktívnejší postup vo veci ako ten, ktorý zapríčinil odročenie pojednávania a zákonná sudkyňa tak mohla vo veci samej na nariadenom pojednávani rozhodnúť. Zákonná sudkyňa teda vyňala zo sťažnosti sťažovateľky iba jeden úkon súdu z dátumu 16.07.2015, avšak sťažovateľka namietala proces ako celok, a teda poukázanie súdu na jeden dátum úkonu neodôvodňuje celkovú neprimeranú dĺžku samotného konania a nesprávny postup zapríčinený zo strany súdu.*

Sťažovateľka opätovne poukazuje na postup súdu vo veci podaného odvolania zo strany sťažovateľky ako žalovanej. Dňa 27.04.2017 doručila sťažovateľka na Okresný súd

Žilina Odvolanie proti rozsudku... Dňa 26.02.2018 bolo sťažovateľke doručené uznesenie OS Žilina... o povinnosti zaplatiť súdny poplatok za podané odvolanie, t.j. po 10 mesiacoch od podania odvolania. Následne z vyjadrenia žalobcu vyplýva, že súd odvolanie sťažovateľky doručil žalobcovi až dňa 05.03.2018. Na základe poslednej emailovej žiadosti sťažovateľky... ktorou požiadala Okresný súd Žilina o informáciu, či už súdny spis bol zaslaný odvolaciemu súdu za účelom rozhodnutia o odvolaní... Okresný súd Žilina odpovedal e-mailom zo dňa 21.06.2018, v ktorom uviedol, že súdny spis sa ešte stále v uvedenom čase nachádzal na Okresnom súde Žilina. Z predmetného stanoviska Okresného súdu Žilina však nevyplýva skutočnosť, kedy nakoniec... predložil spis odvolaciemu súdu... a dokonca ... sa k prietahom vo vzťahu k podanému odvolaniu ani nevyjadril...»

9. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou, so stanoviskami účastníkov konania, ako aj s obsahom spisu dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

10. Z predloženého spisu okresného súdu vedeného pod sp. zn. 4 C 97/2008 ústavný súd zistil, že vo veci boli vo vzťahu k predmetu sťažnosti vykonané tieto pre jej posúdenie relevantné procesné úkony:

- 29. apríla 2008 bola na okresnom súde podaná žaloba;
- 31. októbra 2008 sa vo veci uskutočnilo pojednávanie, ktoré okresný súd odročil na 21. január 2009 z dôvodu možného uzatvorenia mimosúdnej dohody;
- 29. decembra 2008 právny zástupca sťažovateľky požiadal o odročenie pojednávania nariadeného na 21. január 2009;
- 8. januára 2009 okresný súd odročil pojednávanie na neurčito a zároveň vyzval strany sporu o oznámenie výsledku mimosúdnych rokovaní do 10. februára 2009;
- 4. mája 2009 okresný súd vyzval sťažovateľku o oznámenie, či došlo k uzatvoreniu mimosúdnej dohody;

- 12. mája 2009 sťažovateľka oznámila, že k mimosúdnej dohode nedošlo, uvedené oznámil i žalobca podaním doručeným okresnému súdu 26. mája 2009 a zároveň predstrel ďalší návrh na mimosúdne riešenie sporu;

- 7. augusta 2009 okresný súd vyzval žalobcu na vyjadrenie sa k podaniu sťažovateľky v lehote 20 dní a zároveň vyzval sťažovateľku, aby v rovnakej lehote oznámila ďalšie návrhy na doplnenie dokazovania;

- 3. marca 2010 doručil žalobca okresnému súdu vyjadrenie a podaním doručeným okresnému súdu 29. marca 2010 požiadal o nariadenie termínu pojednávania (o nariadenie termínu pojednávania požiadal následne aj 22. apríla 2010);

- 26. apríla 2010 okresný súd vyzval strany sporu, aby do termínu pojednávania (v lehote do 26. mája 2010) nahliadli do súdneho spisu a vyjadrili sa k listinným dôkazom na účel ustálenia masy BSM; zároveň okresný súd nariadil termín pojednávania na 2. jún 2010;

- 2. júna 2010 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo na žiadosť strán sporu odročené na 10. septembra 2010 (stranám sporu sa uložila povinnosť v lehote do 30. júna 2010 oznámiť okresnému súdu výsledok mimosúdnych rokovaní a právnenému zástupcovi sťažovateľky sa uložila povinnosť vyjadriť sa k vyjadreniu žalobcu z 27. mája 2010);

- 10. septembra 2010 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na 10. november 2010 na účel vykonania listinných dôkazov a výsluchu svedkov;

- 10. novembra 2010 sa uskutočnilo pojednávanie, na ktorom bola vypočutá matka žalobcu ako svedkyňa. Pojednávanie bolo odročené na neurčito na účel vyjadrenia sa právneho zástupcu žalobcu ku dôkazom a k rozhodnutiu o ďalšom procesnom postupe;

- 15. apríla 2011 žalobca požiadal o nariadenie termínu pojednávania;

- 20. apríla 2011 okresný súd nariadil termín pojednávania na 1. júl 2011;

- 1. júla 2011 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na neurčito na účel nariadenia znaleckého dokazovania;

- 9. septembra 2011 okresný súd vydal uznesenie, ktorým nariadil znalecké dokazovanie (lehota 60 dní na podanie znaleckého posudku);

- 13. februára 2012 sťažovateľka doručila okresnému súdu návrh na zrušenie uznesenia o nariadení znaleckého dokazovania;

- 22. marca 2012 okresný súd vyzval žalobcu, aby sa k návrhu sťažovateľky vyjadril v lehote 10 dní;

- 11. mája 2012 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie žalobcu k návrhu sťažovateľky na zrušenie uznesenia o nariadení znaleckého dokazovania;

- 13. júna 2012 okresný súd uznesením rozhodol o zamietnutí návrhu sťažovateľky na zrušenie uznesenia;

- 13. júna 2012 okresný súd vyzval znalca na predloženie znaleckého posudku;

- 22. júna 2012 sťažovateľka doručila odvolanie proti uzneseniu okresného súdu z 13. júna 2012;

- 26. júna 2012 znalec reagoval na výzvu okresného súdu tak, že nemôže vypracovať znalecký posudok bez dokladov, ktoré žiadal prostredníctvom súdu zabezpečiť (o doplnenie dokladov žiadal podaním z 20. februára 2012);

- 28. júna 2012 okresný súd vyzval spoločnosť [REDAKOVANÉ], o zaslanie dokladov potrebných k podaniu znaleckého posudku (spoločnosť reagovala podaním doručeným 23. júla 2012);

- 31. júla 2012 okresný súd rozhodol o odvolaní sťažovateľky a návrh na zrušenie uznesenia o nariadení znaleckého dokazovania zamietol,

- 23. augusta 2012 okresný súd vyzval žalobcu o oznámenie, či trvá na znaleckom dokazovaní, a v prípade kladnej odpovede ho upovedomil o tom, že ho zaviaže k povinnosti zložiť preddavok na trovy (1. októbra 2012 okresný súd musel urgovať žalobcu na podanie stanoviska);

- 15. októbra 2012 žalobca k výzve okresného súdu oznámil, že trvá na znaleckom dokazovaní;

- 26. októbra 2012 okresný súd vydal uznesenie, ktorým uložil spoločnosti [REDAKOVANÉ], spracovať a predložiť dokumenty potrebné k podaniu znaleckého posudku a žalobcu zaviazal k povinnosti zložiť preddavok na trovy znaleckého dokazovania

- 27. decembra 2012 spoločnosť [REDAKOVANÉ], predložila požadované dokumenty;

- 15. februára 2013 okresný súd zaslal spis znalcovi na účel spracovania znaleckého posudku;

- 23. mája 2013 okresný súd urgoval znalca na predloženie znaleckého posudku;

- 29. mája 2013 znalec predložil znalecký posudok č. 21/2013;
- 4. júna 2013 okresný súd vyzval strany sporu, aby sa vyjadrili k znaleckému posudku v lehote 15 dní (9. júla 2013 sa vyjadril žalobca a 15. júla 2013 sa vyjadrila sťažovateľka);
- 6. februára 2014 okresný súd nariadil termín pojednávania na 26. marec 2014 a vyzval strany sporu, aby v lehote 15 dní oznámili, či navrhujú výsluch znalca prípadne iné dokazovanie;
- 26. marca 2014 sa uskutočnilo pojednávanie, na ktorom bol vypočutý znalec. Strany sporu zhodne požiadali o poskytnutie lehoty do 31. mája 2014 na účel pokusu o mimosúdnu dohodu, a v prípade ak k nej nedôjde, bola stanovená lehota do 2. júna 2014 na oznámenie ďalších návrhov na vykonanie dokazovania;
- 27. júna 2014 okresný súd vyzval právnych zástupcov strán sporu o oznámenie výsledku mimosúdnych rokovaní, prípadne predloženie ďalších návrhov na doplnenie dokazovania, ak k dohode nedošlo (sťažovateľka sa vyjadrila 7. júla 2014 a žalobca sa vyjadril 21. júla 2014, k dohode nedošlo);
- 13. októbra 2014 okresný súd informoval strany sporu, že na návrh žalobcu bude nariadené znalecké dokazovanie k vyhotoveniu dodatku k znaleckému posudku a poskytol im lehotu 10 dní na oznámenie otázok pre znalca;
- od 12. novembra 2014 do 20. apríla 2015 okresný súd zisťoval stanoviská strán sporu k doplneniu znaleckého posudku a doručoval stranám sporu vzájomné vyjadrenia;
- 13. júla 2015 okresný súd nariadil termín pojednávania na 30. september 2015 a vyzval strany sporu na predloženie končeného návrhu do dňa termínu pojednávania;
- 29. septembra 2015 žalobca doručil okresnému súdu konečný návrh na vyporiadanie BSM (sťažovateľka svoj konečný návrh predložila až na pojednávaní);
- 30. septembra 2015 sa uskutočnilo pojednávanie, strany sporu opäť požiadali o poskytnutie lehoty 30 dní na mimosúdne rokovania. Okresný súd im uložil povinnosť v lehote do 3. novembra 2015 oznámiť ich výsledok. Zároveň pojednávanie odročil na 9. december 2015;
- 2. decembra 2015 okresný súd upovedomil strany sporu o odročení pojednávania na 17. február 2016 zo zdravotných dôvodov právnych zástupcov oboch strán (zároveň vyzval strany na oznámenie výsledku rokovaní do 10. januára 2016);

- 17. februára 2016 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na 4. máj 2016 s tým, že okresný súd uložil žalobcovi, aby v lehote 5 týždňov, resp. do 31. marca 2016 predložil záverečný návrh na vyporiadanie BSM;

- 4. mája 2016 okresný súd upovedomil strany sporu o zrušení pojednávania;

- 10. mája 2016 okresný súd nariadil termín pojednávania na 10. jún 2016, ktoré však bolo odročené z dôvodu nedoručenia predvolania svedkovi (na jeho výsluchu trvala sťažovateľka);

- 27. júna 2016 okresný súd nariadil termín pojednávania na 21. september 2016, ktorý bol opäť zrušený z dôvodu nedoručenia predvolania svedkovi;

- 28. septembra 2016 okresný súd nariadil termín pojednávania na 7. december 2016;

- 7. decembra 2016 sa uskutočnilo pojednávanie, na ktorom bol vypočutý svedok, pojednávanie bolo odročené na 1. február 2017 s tým, že okresný súd uložil stranám sporu lehotu 30 dní, v ktorej majú predložiť všetky prostriedky procesného útoku a obrany;

- 1. februára 2017 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na 3. marec 2017 na účel vyhlásenia rozsudku (toto pojednávanie bolo neskôr zrušené z dôvodu práceneschopnosti zákonnej sudkyne);

- 31. marca 2017 okresný súd nariadil termín pojednávania na 5. apríl 2017;

- 5. apríla 2017 okresný súd na pojednávaní vyhlásil rozsudok;

- 27. apríla 2017 sťažovateľka doručila okresnému súdu odvolanie;

- 22. novembra 2017 okresný súd vydal opravné uznesenie v časti odôvodnenia rozsudku;

- 28. decembra 2017 okresný súd vydal uznesenie, ktorým uložil sťažovateľke zaplatiť súdny poplatok za odvolanie;

- 28. decembra 2017 okresný súd vyhotovil záznam, na základe ktorého mienil zaslať žalobcovi odvolanie sťažovateľky s výzvou na vyjadrenie sa k nemu, a zároveň opravné uznesenie (z doručky vyplýva, že žalobcovi bolo uvedené doručené až 5. marca 2018);

- 26. februára 2018 bolo sťažovateľke doručené opravné uznesenie a uznesenie na úhradu súdneho poplatku za podané odvolanie spolu s príkazom na úhradu;

- 16. marca 2018 sa k odvolaniu sťažovateľky vyjadril žalobca;

- 19. marca 2018 okresný súd zaslal vyjadrenie žalobcu k odvolaniu sťažovateľke;

- 4. apríla 2018 sa k vyjadreniu vyjadrila sťažovateľka;

- 22. mája 2018 okresný súd zaslal vyjadrenie žalobcovi;
- 20. júla 2018 bol spis doručený krajskému súdu na účel rozhodnutia o opravnom prostriedku sťažovateľky;
- 31. júla 2018 bol spis doručený späť okresnému súdu ako predčasne predložený, pretože záhlavie rozsudku obsahovalo zrejmé nesprávnosti;
- 6. augusta 2018 okresný súd vydal opravné uznesenie;
- 19. septembra 2018 spis doručený krajskému súdu.

III.

11. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

12. Sťažovateľka sa sťažnosťou domáhala vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov a súčasne sa domáhala aj vyslovenia porušenia svojho práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

13. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

14. Pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie vyššie označených práv vychádza ústavný súd zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

15. Základnou povinnosťou súdu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

16. Táto povinnosť súdu vyplývala do 30. júna 2016 z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazoval, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, podľa ktorej len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá. V súčasnosti od 1. júla 2016 tieto povinnosti vychádzajú zo zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „CSP“), najmä z čl. 17 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným priet'ahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb. Tento základný princíp konania je premietnutý do ďalších ustanovení Civilného sporového poriadku so zohľadnením osobitostí jednotlivých druhov konaní tvoriacich predmet úpravy tohto poriadku.

17. Judikatúra ústavného súdu sa ustálila i v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu (napr.

I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou EŠLP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval aj v danom prípade.

18. Pokiaľ ide o kritérium právnej a faktickej zložitosti veci, ústavný súd konštatuje, že predmetom napadnutého konania je vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Konania tohto typu tvoria štandardnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, preto vec nemožno posúdiť ako právne zložitú. Pokiaľ ide o faktickú zložitost' veci, k tomuto ústavný súd uvádza, že aj keď v rámci dokazovania v danej veci bolo potrebné vykonať znalecké dokazovanie, nemožno hovoriť o takej zložitosti veci, ktorou by bolo možné odôvodniť doterajší neprimerane dlhý čas konania okresného súdu, v rámci ktorého k rozhodnutiu vo veci samej (rozsudkom okresného súdu z 5. apríla 2017) došlo až po viac ako desiatich rokoch od podania žaloby na súd a ktoré dosiaľ nie je právoplatne skončené. Prieťahy v konaní na okresnom súde nie je preto možné považovať za dôsledok vyvolaný právnou alebo skutkovou zložitost'ou prejednávanej veci.

19. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval existenciu zbytočných prieťahov v napadnutom konaní, bolo správanie sťažovateľky ako žalovanej strany v spore. Ústavný súd v súvislosti s posudzovaním napadnutého konania podľa tohto kritéria zistil, že sťažovateľka, zastúpená kvalifikovaným právnym zástupcom, zásadne neposkytovala súdu potrebnú súčinnosť, keď si v stanovených lehotách neplnila povinnosti uložené jej (ale aj žalobcovi) okresným súdom. Tieto povinnosti splnila zväčša až potom, čo bola na ich splnenie urgovaná. Lehoty stanovené súdom nerešpektovala ani pokiaľ išlo o obdobia, v ktorých okresný súd poskytoval stranám sporu na ich žiadosť určitý časový priestor na prípadné uzavretie mimosúdnej dohody. Do uplynutia súdom stanovenej lehoty mali strany sporu oznámiť výsledok mimosúdnych rokovaní, tieto však zostávali v konaní pasívne a reagovali až na vyzvanie súdu, čo logicky spomalilo celkové konanie. Uvedené skutočnosti, na ktoré poukázal vo svojom vyjadrení i okresný súd, bolo potrebné v súvislosti s prieťahmi v konaní pripísať na ťarchu sťažovateľky a ústavný súd ich zohľadnil pri rozhodovaní o uplatnenom nároku na priznanie finančného zadosťučinenia.

19.1. Naopak, pokiaľ ide o aktivitu sťažovateľky, z obsahu spisu vyplynulo, že sťažovateľka podaním doručeným okresnému súdu 13. februára 2012 navrhla zrušenie uznesenia o nariadení znaleckého dokazovania, ktorému sa okresný súd (spolu s rozhodovaním o odvolaní sťažovateľky) venoval do 31. júla 2012. Skutočnosť, že sťažovateľka bola v tomto smere procesne aktívna, síce sama osebe nemôže byť pripísaná na jej ťarchu, na druhej strane sa ale okresný súd musel s jej návrhom procesne vysporiadať, čo negatívne ovplyvnilo dĺžku namietaného konania v čase, keď už okresný súd mohol riešiť úkony súvisiace so zabezpečením podkladov potrebných k vypracovaniu znaleckého posudku. V súvislosti s využívaním procesných prostriedkov sťažovateľom ako účastníkom konania ústavný súd pripomína svoju judikatúru (napr. I. ÚS 41/03, II. ÚS 664/2013), podľa ktorej využitie procesného prostriedku, ktoré malo za následok spomalenie postupu okresného súdu v konaní, nemožno pripísať na ťarchu tohto súdu.

20. Napokon ústavný súd hodnotil postup okresného súdu z hľadiska existencie zbytočných prietáhov a zistil, že v napadnutom konaní, ktoré sa začalo doručením žaloby 29. apríla 2008, vznikli prietahy ako dôsledok období nečinnosti okresného súdu, ako aj jeho neefektívnej, resp. nesústredenej činnosti.

Z krátkodobých úsekov nečinnosti možno spomenúť obdobie od zaslania výzvy stranám sporu na vyjadrenie k podaniu, resp. k doplneniu dokazovania v lehote 20 dní (7. augusta 2009) do nariadenia termínu pojednávania (26. apríla 2010), t. j. obdobie 8 mesiacov. Ďalším časovým úsekom, v ktorom okresný súd 2 mesiace nekonal, bolo obdobie od uskutočnenia pojednávania (1. júla 2011) odročeného na účel nariadenia znaleckého dokazovania do vydania uznesenia o jeho nariadení (9. septembra 2011). Obdobie nečinnosti možno identifikovať aj v čase od doručenia vyjadrení k znaleckému posudku stranami sporu (15. júla 2013) do nariadenia termínu pojednávania (6. februára 2014), t. j. 8 mesiacov; ako aj v čase od zaslania výzvy stranám sporu na oznámenie výsledku mimosúdnych rokovaní (27. jún 2014) do 13. októbra 2014, keď ich okresný súd informoval, že bude nariadené znalecké dokazovanie k vyhotoveniu dodatku k znaleckému posudku, t. j. 4 mesiace.

21. Najevidentnejším úsekom nečinnosti, ktoré napokon prinútilo sťažovateľku podať ústavnú sťažnosť, bolo obdobie od podania odvolania proti rozsudku okresného súdu (27. apríla 2017) do podania ústavnej sťažnosti (25. júna 2018), pretože okresný súd ho v danom časovom úseku nepredložil krajskému súdu na účel rozhodnutia. Ústavný súd zistil, že v rámci vymedzeného obdobia okresný súd vydal opravné uznesenie (22. novembra 2017, t. j. po 7 mesiacoch od doručenia opravného prostriedku) a uznesenie o povinnosti zaplatiť súdny poplatok za odvolanie (28. decembra 2017). Avšak tieto uznesenia boli sťažovateľke doručené až 26. februára 2018. Ďalej bolo zo spisu zistené, že odvolanie sťažovateľky bolo žalobcovi doručené 5. marca 2018, t. j. takmer rok od jeho podania. Okresný súd nadväzne zasielal vzájomné vyjadrenia stranám sporu a spis s podaným opravným prostriedkom doručil krajskému súdu až 20. júla 2018, t. j. po uplynutí 15 mesiacov od jeho podania. V kontexte celkovej dĺžky konania (viac ako 10 rokov) je nemysliteľné, aby bola vec s opravným prostriedkom doručená krajskému súdu až po roku a 5 mesiacoch od jeho uplatnenia. Navyše, krajský súd 31. júla 2018 spis doručil späť okresnému súdu ako predčasne predložený, pretože záhlavie rozsudku obsahovalo zrejmé nesprávnosti, a hoci už ide o úkon vykonaný v období po doručení sťažnosti ústavnému súdu, nemožno naň neprihliadnuť, keďže i tento svedčí o zjavnej nesústredení okresného súdu.

22. Na základe uvedených skutočností predstavuje celková doba nečinnosti okresného súdu 29 mesiacov (2 roky a 5 mesiacov) z celkovej dĺžky konania 10 rokov. Mimo spomenutých období nečinnosti síce okresný súd priebežne konal, avšak jeho konaniu chýbala efektívnosť. Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy môže dôjsť nielen neodôvodnenou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou, resp. nesústredenou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty účastníkov konania v primeranom čase (m. m. napr. II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

23. Z preskúmania obsahu súdneho spisu vyplynuli pre ústavný súd zistenia, ktoré svedčia o neefektívnom postupe okresného súdu. Tento možno vidieť napríklad v období od 13. júna 2012 do 27. decembra 2012, v ktorom okresný súd zabezpečoval doklady

potrebné k podaniu znaleckého posudku (6 mesiacov), a v období od 12. novembra 2014 do 20. apríla 2015, keď sa okresný súd obmedzil iba na zisťovanie stanovísk strán sporu k doplneniu znaleckého dokazovania a doručoval im vzájomné vyjadrenia (5 mesiacov). Za najvýraznejší prejav neefektívnej činnosti okresného súdu v napadnutom konaní však ústavný súd považuje skutočnosť, že samotné dokazovanie vo veci trvalo viac ako osem rokov, na jeho vykonanie okresný súd uskutočnil jedenásť pojednávaní a rozsudok č. k. 4 C 97/2008-923 z 5. apríla 2017 bol vyhlásený až po viac ako desiatich rokoch od začatia konania, pričom konanie ani dosiaľ nie je právoplatne skončené, pretože predmetný rozsudok bol napadnutý odvolaním.

24. Ústavný súd poznamenáva, že v priebehu konania sa síce vyskytli i okolnosti objektívneho charakteru, resp. okolnosti nepričítateľné na vrub okresnému súdu (rozhodovanie o návrhu sťažovateľky na zrušenie uznesenia o nariadení znaleckého dokazovania, odročenie určených termínov pojednávania z dôvodov na strane účastníkov konania a svedka, poskytnutie časového priestoru na mimosúdne rokovania na žiadosť strán sporu, žiadosti o predĺženie lehoty na podanie vyjadrenia a pod.), ktoré narušili plynulosť konania, avšak tieto okolnosti nemôžu ospravedlniť nekonzentrováný postup okresného súdu, ktorému sa nepodarilo ustáliť skutkový stav potrebný pre meritórne rozhodnutie i napriek početnosti vykonaných pojednávaní. Ani to, že strany sporu (opakovane) nereagovali na výzvy súdu v ním určenej lehote, nemôže ospravedlniť nečinnosť okresného súdu, ktorému právny poriadok poskytuje dostatok prostriedkov k tomu, aby zabezpečil disciplinovanosť strán sporu a tým aj plynulosť a hospodárnosť konania (§ 102 CSP, predtým § 53 ods. 1 a 2 OSP). Okresný súd však v priebehu celého konania ani raz nepristúpil k uloženiu poriadkovej pokuty. Všetky tieto okolnosti vzal ústavný súd pri hodnotení namietaného konania do úvahy.

25. Po komplexnom posúdení všetkých okolností daného prípadu z hľadiska skutkovej a právnej náročnosti veci, správania sťažovateľky, postupu okresného súdu, zohľadňujúc pritom charakter a význam predmetu napadnutého konania, ústavný súd dospel k záveru, že v postupe okresného súdu došlo k zbytočným priťahom v napadnutom konaní, a preto bolo porušené základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných

priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

IV.

26. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy druhej vety ak porušenie práv alebo slobôd podľa čl. 127 ods. 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

27. Vychádzajúc z toho, že ústavný súd konštatoval porušenie základného práva sťažovateľky zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a v čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj zo skutočnosti, že posudzované konanie nebolo v čase rozhodovania ústavného súdu právoplatne skončené, pretože proti rozsudku okresného súdu sa sťažovateľka odvolala, bolo potrebné prikázať okresnému súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 97/2008 konať bez zbytočných priet'ahov (bod 2 výroku nálezu).

28. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

29. Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

30. Sťažovateľka žiadala o priznanie finančného zadosťučinenia vo výške 5 000 € a v tejto súvislosti uviedla, že právna neistota spôsobená okresným súdom negatívne pôsobí na jej psychický stav, keďže *„do dnešného dňa nemôže... uzavrieť kapitola života, ktorá jej neustále pripomína obdobie predchádzajúceho manželstva a s ním spojené neukončené*

väzby bývalých manželov, ktoré negatívne vplývajú na súčasné manželstvo sťažovateľky a vzťah so súčasným manželom“.

31. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádzalo do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

32. Pri ustálení sumy finančného zadosťučinenia ústavný súd prihliadal na doterajšiu dĺžku napadnutého konania (viac ako 10 rokov) a v rámci neho na obdobie neodôvodnenej nečinnosti okresného súdu po dobu 2 rokov a 5 mesiacov, ako aj na obdobia neefektívnej činnosti rozobratej na inom mieste tohto nálezu. Osobitne prihliadol na to, čo je pre sťažovateľku „v hre“, ako i na jej prístup a podiel na spomalení konania a vzniku zbytočných prietáhov. S ohľadom na uvedené ústavný súd považoval za primerané priznať sťažovateľke finančné zadosťučinenie vo výške 1 000 € podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde (bod 3 výroku nálezu).

33. Podľa § 36 ods. 1 zákona o ústavnom súde trovy konania pred ústavným súdom, ktoré vzniknú účastníkovi konania, uhrádza účastník konania zo svojho. Podľa odseku 2 citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. Právny zástupca sťažovateľky si uplatnil trovy konania za dva úkony právnej služby, ktoré vyčíslil sumou 390,50 €.

34. Ústavný súd pri rozhodovaní o náhrade trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok 2017, ktorá bola 921 €, keďže ide o úkony právnej služby vykonané v roku 2018. Náhradu trov konania

ústavný súd priznal za dva úkony právnej služby – prevzatie a prípravu zastupovania a podanie sťažnosti. Odmena za jeden úkon právnych služieb za rok 2018 v zmysle § 11 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) predstavuje sumu 153,50 €. Takto stanovená odmena spolu s režijným paušálom 9,21 € (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje sumu 162,71 € za jeden úkon uskutočnený v roku 2018. Odmena advokáta za poskytnuté služby v konaní pred ústavným súdom vrátane 20 % DPH tak predstavuje celkovú sumu 390,50 € a ústavný súd ich sťažovateľke priznal v celej uplatnenej výške (bod 4 výroku nálezu). Podanie právneho zástupcu sťažovateľky doručené ústavnému súdu 13. novembra 2018 nevyhodnotil ústavný súd vzhľadom na jeho obsah ako podanie relevantné pre rozhodnutie vo veci samej, a preto odmenu zaň nepriznal.

35. Náhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP).

36. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. novembra 2018